

Stilisztika feladatlap – összesen 31 pont

1. Ugyanazt a közlést többféle stílusban is megfogalmazhatjuk. Írd az alábbi mondatok után a pontozott vonalra annak a stílusárnyalatlátnak a sorszámát, amelyik leginkább jellemzi őket! (A pár mindkét tagjára figyelj!) (4 pont)

1. közvetlen és udvarias
2. közvetlen és durva
3. távolságtartó és udvariatlan
4. távolságtartó és udvarias

- a) Menj el légy szíves, szeretnék egyedül maradni.
- b) Távozzon!
- c) Kérem, hagyjon magamra!
- d) Látni sem akarlak!

2. Petőfi Sándor híres elbeszélő költeménye, a *János vitéz* egy életképpel kezdődik. A feladatban az eredeti szöveg mellett négy további változatot olvashatsz. Válaszd ki, melyik milyen stílusrétegben íródott! A felsoroltak közül válassz! Egy kimarad! (5 pont)

Stílusrétegek: szónoki stílus, hivatalos stílus, társalgási stílus, publicisztikai stílus, tudományos stílus, szépirodalmi stílus

A) „Tüzesen süt le a nyári nap sugára / Az ég tetejéről a juhászbojtárra. / Fölösleges dolog sütnie oly nagyon, / A juhásznak úgyis nagy melege vagyon.” (Petőfi Sándor: *János vitéz*)

.....

B) Ti, juhászok, akik a legnagyobb nyári hőség idején is helytálltok, ha kell, dacoltok az elemekkel, ne feledjétek a rátok bízott értéket! Mert a nyáj több annál, mint csupán néhány száz juh: a nyáj az egész falu megélhetését biztosítja, a jövő záloga.

.....

C) Több tízmillió kárt okozott egy felelőtlen juhász Bács-Kiskun megyében. A nyári melegben mintegy 150 juhból álló nyáját hagyott felügyelet nélkül, miközben a közeli pataknál szórakozott. Az állatok elkóboroltak, a helyszínre érkező állatvédők megfeszített munkával próbálják befogni a legyengült, ijedt patásokat.

.....

D) A vadakat terelő juhász (a továbbiakban: juhász) által elkövetett cselekmény kimeríti a hanyagságból elkövetett nyájvesztés tényállását. Fent nevezett az elkövetés idején a törvényes képviselője által rábízott élő javakkal (a továbbiakban: nyáj) helytállni nem tudott.

.....

E) A nyári időszakban a napsugarak beesési szöge a Föld síkjával tompaszöget zár be. Ebben a periódusban a mérsékelt égövbe tartozó Kárpát-medence alföldi területein a legmagasabb napi hőmérséklet meghaladhatja a 40°C-ot, de az emberek hőérzete ennél is melegebb lehet. A hőérzetet számos tényező (pl. kor, fizikai állapot stb.) befolyásolhatja. A szabadban végzett munka fokozott óvatosságot igényel, fennáll a hipertermia és a dehidratáció veszélye.

.....

3. A szóképek a stilisztika eszközei. A szóképeket a költők is előszeretettel alkalmazzák verseikben azért, hogy még érzékletesebbé tegyék gondolataik, érzelmeik kifejezését. Írd a szóképekhez a hozzájuk tartozó idézetek sorszámát! (10 pont)

1. „Szívemnek gyöngyháza, lelkem Iluskája” (Petőfi Sándor: *János vitéz*)
2. „Ösztövért kutágas, hórihorgas gémmel / Mélyen néz a kútba s benne vizet kémel:” (Arany János: *Toldi*)
3. „Elváltak egymástól, mint ágtól a levél” (Petőfi Sándor: *János vitéz*)
4. „Tanulj dalt a zengő zivatartól, / Mint nyög, ordít, jajgat, sír és bömböl” (Vörösmarty Mihály: *A vén cigány*)
5. „Mint komor bikáé, olyan a járása, / Mint a barna éjfél, szeme pillantása” (Arany János: *Toldi*)
6. „Egy kirakatban lila dalra kelt / Egy nyakkendő.” (Tóth Árpád: *Körúti hajnal*)
7. „A szívem egy nagy harangvirág / S finom remegések: az erőm. (Ady Endre: *A Tisza-parton*)
8. „Barlangjában belől bömböl a mord medve.” (Csokonai Vitéz Mihály: *Az estve*)
9. „Büvölten állt az utca. Egy sovány / Akác részegen szítta be a drága / Napfényt” (Tóth Árpád: *Körúti hajnal*)
10. „Vár állott, most kőhalom; / Kedv s öröm röpkedtek, / Halálhörgés, siralom / Zajlik már helyettek.” (Kölcsey Ferenc: *Himnusz*)

metafora:
ellentét:
megszemélyesítés:
halmazás:
hasonlat:
szinesztézia:
alliteráció:

4. A következő szövegrészlet egy igénytelen stílusban megfogalmazott iskolai szóbeli feleletből származik. Olvasd el a felelet szövegét, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat! (12 pont)

„A törökök jól átverték a magyarokat, amikor csellel elfoglalták Buda várát. Az is tök gáz volt, hogy Török Bálintot is foglyul ejtették. Amikor ezt a királyné megtudta, nagyon kiborult, és kisfiával együtt lelépett Erdélybe. Ezt irtó izgalmasan mutatja be az Egri csillagok. Én nagyon bírom Gárdonyi Géza regényét.”

a) Milyen nyelvhasználati, stilisztikai hibákat követett el a tanuló? Húzd alá a hibákat! (6 db)

b) Hogy hangozna a felelet megfelelő stílusban? Javítsd ki az előzőleg aláhúzott kifejezéseket! A javításokat írd a pontozott vonalakra!

.....
.....
.....
.....
.....
.....